

Strokovni kadri v spremenjenih pogojih gospodarjenja z gozdovi

Iztok WINKLER*

Izvleček

Winkler, I.: Strokovni kadri v spremenjenih pogojih gospodarjenja z gozdovi. *Gozdarski vestnik*, št. 7-8/1990. V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 13.

Spremenjeni pogoji gospodarjenja z gozdovi znova postavljajo v ospredje znanje in usposobljene strokovne kadre. Zaradi nove organiziranosti gospodarjenja z gozdovi bo prišlo do presežka delavcev zlasti med administrativno-finančnimi delavci na sedanjih temeljnih organizacijah za kooperacijo in v skupnih službah gozdarskih podjetij, pa tudi v neposredni proizvodnji v zasebnem sektorju. Hkrati pa se bo povečala potreba po kadrih v novih dejavnostih gozdarstev. Višja izobrazbena raven pa bo potrebna tako med delavci v neposredni proizvodnji kot tudi za opravljanje najodgovornejših strokovnih del.

Synopsis

Winkler, I.: Professionals in the Changed Conditions of Forest Managing. *Gozdarski vestnik*, No. 7-8/1990. In Slovene with a summary in English, lit. quot. 13.

The changed conditions of forest managing again put in the forefront the know-how and well qualified professionals. Due to a new forest managing organization there is going to be a surplus of workers especially of those in managing-financial services in the present basic organizations of cooperation and in joint services of forest enterprises as well as in the production within the private sector. At the same time there will be a greater demand for workers in new activities which will have to be started in forestry. A higher educational level will be necessary for workers in the production as well as for the performing of most responsible professional activities.

1. UVOD

Spremenjeni pogoji gospodarjenja z gozdovi postavljajo gozdarstvo v bistveno drugačen položaj. Novi poudarki pri opravljanju dosedanjih nalog pa tudi povsem nove naloge bodo zahtevali spremenjeno organizacijo gozdarstva in zlasti visoko strokovno delo. Ne gre samo za spremembe, ki se tičejo gozdarstva, ampak za celotni družbeni proces izobrazbe.

V prizadevanjih, da bi se otesli podedovane nerazvitosti, imajo prav kadri in njihovo izobraževanje nedvomno posebno mesto. Dinamika, obsežnost in globina preobratov v celotni družbi, v proizvodnji, v tehničnih novostih in znanstvenih odkritjih kažejo, da se tudi pri nas začenejo procesi, ki v temeljih spreminjajo strukturo proizva-

jalnih sil in osnovo človekovega življenja. Čim bolj se razvija znanstveno-tehnološka revolucija, tem bolj ustvarjalne in razvite duhovne zmožnosti bodo potrebne, da bomo lahko obvladovali nove razsežnosti in oblike človekove dejavnosti in načinov življenja. V naše razvojne strategije morajo zato biti vključeni znanje, znanost in kadri. Bližnjica za dohitevanje razvitejšega sveta pelje predvsem po polju znanja in uveljavljanja inovacijskih procesov na vseh področjih družbenega življenja. Stabilen politični in gospodarski napredek je bistveno odvisen od pritegnitve vseh ustvarjalnih sil za razvoj proizvodjalnih sil, za dvig produktivnosti in gospodarnosti, ter od pospešene uveljavitve tržnega gospodarstva. Zlasti strokovni in vodilni delavci lahko v procesu družbene reprodukcije bistveno prispevajo k širjenju prostora za ustvarjalno in umsko fizično delo tako, da bo ustvarjalno delo postalo lastnost vse družbe in vsakega posameznika

* Prof. dr. I. W., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, YU.

Samo deklaracije o znanju, ki nikogar ne obvezujejo, pa seveda same po sebi ne dajejo rezultatov, če jih ne prevedemo tudi v ustrezen sestav pričakovanj in dejavnosti v celotni družbi.

Ni dovolj samo ugotavljati stanja, tudi ne samo predvidevati prihodnosti, sposobni moramo biti uravnjavati prihodnost. Zlasti v gozdarstvu potrebujemo strokovne kadre, ki bodo videli daleč naprej in imeli razvojno pobudo pri prednostnih smereh gospodarjenja z gozdovi. Le tako bo znanje tudi v gozdarstvu postalo dejansko eno izmed gibal napredka.

Slovensko gozdarstvo je tem vprašanjem pravzaprav že doslej posvečalo razmeroma veliko pozornosti. Zlasti v zadnjih dvajsetih letih smo nekajkrat podrobno obravnavali in se opredeljevali do aktualnih in razvojnih vidikov kadrov in njihovega izobraževanja, tako na gozdarskih študijskih dnevih l. 1971 v Ljubljani in l. 1975 na Bledu ter na posvetovanju Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije l. 1977 na Otočcu. Posebno pozornost smo posvetili tudi pošolskemu izpopolnjevanju (posvetovanje Zveze inženirjev in tehnikove gozdarstva in lesarstva Slovenije l. 1988 v Ljubljani) ter podiplomskemu študiju (Gozdarski študijski dnevi l. 1988 v Martuljku). Ni mogoče reči, da se po takih posvetovanjih ni v praksi nič spremenilo, vendar pa so dejanski premiki gotovo prepočasni. Zato ne kaže vedno znova modrovati, kaj je treba storiti, pogledajmo raje že sprejete usmeritve in dogovore – kako jih uresničujemo, kaj zavira njihovo uresničevanje in v čem jih je treba dograditi, ker novi čas pač zahteva tudi spremembe.

V zadnjih letih smo tudi povsem zanemarili načrtno spremljanje kadrovskih razmer v gozdarstvu, ki je potekalo vse do l. 1982 in je nujna podlaga za kadrovske razvojne odločitve.

2. NEKATERI VIDIKI ŠTEVILA IN IZOBRAZBENE STRUKTURE STROKOVNIH KADROV V SLOVENSKEM GOZDARSTVU

Slovensko gozdarstvo je po podatkih Zaveda SRS za statistiko imelo l. 1988 6.963

zaposlenih. Število zaposlenih se zmanjšuje, in sicer predvsem število delavcev v neposredni proizvodnji.

Preglednica 1
Število zaposlenih v slovenskem gozdarstvu v obdobju 1970–1988

Leto	1970	1980	1985	1986	1988
Število zaposlenih	8.534	7.664	7.548	7.332	6.963
Indeks	100	90	88	86	82

Dejansko število zaposlenih po l. 1980 je nekoliko večje, kot kažejo statistični podatki, ker so nekateri tozdi stranskih dejavnosti v gozdnogospodarskih organizacijah registrirani kot negozdarske dejavnosti.

Izobrazbena struktura zaposlenih kaže v primerjavi s povprečjem v gospodarstvu in v časovni dinamiki naslednjo podobo:

Preglednica 2
Zaposleni s srednjo, višjo in visoko strokovno izobrazbo v slovenskem gozdarstvu v l. 1981 in 1986

		v%	
		Delež zaposlenih z višjo/visoko strokovno izobrazbo	srednjo strokovno izobrazbo
Gospodarstvo	1981	5,2	13,7
	1986	6,9	16,1
Gozdarstvo	1981	6,4	17,4
	1986	8,5	20,5

Boljša izobrazbena struktura v gozdarstvu se kaže zlasti v večjem deležu zaposlenih z višjo in visoko strokovno izobrazbo in kot celota tudi v t. i. izobrazbenem količniku (število pogojno nekvalificiranih delavcev glede na vse zaposlene):

Preglednica 3
Izobrazbeni količnik zaposlenih delavcev v slovenskem gozdarstvu in gospodarstvu v obdobju 1978–1986

	1978	1981	1986
Gospodarstvo	1,24	1,25	1,28
Gozdarstvo	1,26	1,28	1,30

Slika pa je ugodna samo deloma. Gozdarstvo še vedno sodi med dejavnosti z največjim deležem zaposlenih zgolj s končano oz. nedokončano osnovno šolo.

Tako skrajno diferencirana struktura zaposlenih v gozdarstvu ne zagotavlja zado-

voljivih sinergetskih učinkov delavcev različnih profilov in nesmotno zaposluje višje izobrazbene skupine.

Očitno je torej, da nas doslej gospodarska nuja še ni prisilila k temu, da bi se v resnici oprli predvsem na lastne sile in v največji meri črpali svojo razvojno moč prav iz znanja. V pogojih tržnega gospodarstva se preprosto ne bo dalo več mimo tega in brez ustvarjalnega dela ustvariti tudi boljše pogoje za obstoj in razvoj. Kako kratkovidno bi bilo drugačno razmišljanje, nam potrjujejo tudi naši proizvajalci, ki so se že srečali z neusmiljeno konkurenco na tujih trgih, pa tudi tisti, ki so zanemarili lastno strokovno bazo in so tudi zaradi tega danes v hudih gospodarskih težavah.

Za razvojno analizo pa je pomembno tudi, kaj delajo zaposleni. Žal o tem nimamo najnovejših podatkov. Za raziskovalno nalogo o organiziranosti gozdarstva smo l. 1983 (KAVČIČ 1985) zbrali naslednje podatke, ki pa jih je treba upoštevati le kot okvir:

3. PREVEČ ALI PREMALO STROKOVNIH KADROV?

V sedanjem času v gozdnogospodarskih organizacijah pogosto sprašujejo, koliko ka-

drov bo odveč. Tak pristop je defenziven. Ne smemo sicer zanikati potrebe po smotrnejši razporeditvi strokovnih kadrov in odstranjevanju morebitnih, vendar pa bi morala biti v ospredju razmišljanja o tem, kaj bomo delali, da bodo naši delavci socialno varni. Pogovarjajmo se torej o novih programih, dejavnostih in se nanje strokovno pripravljajmo. V takih razmerah se mora pokazati prava vrednost vodstvenih ljudi, njihova sposobnost za prilagajanje, iniciative in inovativnosti.

V utečenih razmerah pač ni težko biti vodilni delavec.

V novih pogojih gospodarjenja z gozdovi bodo gozdarska podjetja, če bo uveljavljena predlagana zasnova, morala intenzivirati svojo dejavnost in okrepiti lastno pobudo zlasti:

- v dejavnostih posebnega družbenega pomena v vseh gozdovih ne glede na lastništvo,
- v podjetništvu z novimi proizvodnimi programi, razvojem marketinga itd.,
- v gospodarjenju in prodaji splošnokoristnih vlog gozdov,
- v drugačnem odnosu do zasebnih gozdov.

O tem smo podrobneje govoriti že na lanskem posvetovanju v Topolšici (WINKLER 1989). Vsi ti novi poudarki in nove

Preglednica 4
Delež zaposlenih z osnovnošolsko izobrazbo v slovenskem gozdarstvu v l. 1981 in 1986

		v %			
		Skupaj	Brez osnovne šole ali 1–3 razredi	4–7 razr. osn. šole	Končana osn. šola
Gospodarstvo	1981	45,3	2,5	21,3	21,5
	1986	42,6	1,6	19,5	21,5
Gozdarstvo	1981	57,2	3,8	34,5	18,9
	1986	53,3	4,2	30,5	18,6

Preglednica 5
Zaposleni v slovenskem gozdarstvu po delovnih mestih

	Skupaj	Neposredna proizvodnja	Delovodje	Administr. fin. in pom. delavci	Revizni gozd.	Strok./vodstveni delavci
Skupaj	8.109	5.088	607	1.133	678	603
%	100	62,7	7,5	14,0	8,4	7,4
TOZD gozdarstva	4.256	3.358	294	196	285	123
TOK gozdarstva	1.383	603	210	143	325	102
TOZD stranskih dejavnosti	1.540	1.127	103	153	68	89
DSSS	930	–	–	641	–	289

smeri ter načini delovanja pa bodo zahtevali izjemno veliko znanja.

Menimo, da se bo v prihodnje povečal obseg gojenja in varstva gozdov. Potrebni bo več kvalificiranih delavcev. Tudi pri izkoriščanju propadajočih gozdov bomo zaradi težjih proizvodnih razmer vsaj začasno potrebovali več delavcev. Tudi v obdobju sanacije gozdov bo gozdarstvo potrebovalo več usposobljenih delavcev v neposredni proizvodnji. Del teh potreb bomo lahko zadovoljili z vključevanjem kmečkih gozdnih posestnikov pa tudi zasebnih podjetnikov v delo v družbenih in zasebnih gozdovih. Ne bi pa smeli iti v skrajnost in izgubiti lastno stalno jedro delavcev v neposredni proizvodnji. Izobrazbeno raven delavcev, ki sedaj nimajo niti končane osnovne šole, pa bo treba bistveno dvigniti, sicer ne bo mogoče uspešno opraviti vse zahtevnejših nalog v gozdni proizvodnji. Gozdarska podjetja morajo ohraniti tudi svoje zanimanje za delo v zasebnih gozdovih. Zato se tudi ne morejo odreči soodgovornosti za gozdarsko izobraževanje gozdnih posestnikov.

Temeljna ozemeljska delovna enota bodo najbrž tudi v novi organizaciji gospodarjenja z gozdovi ostali gozdni revirji. Postavlja pa se vprašanje, kakšnega strokovnjaka potrebujemo v revirju? Povečana zahtevnost nalog bo nedvomno zahtevala, da ima revirni gozdar vsaj višješolsko, v zahtevnejših revirjih tudi visokošolsko gozdarsko izobrazbo. Ob povprečni velikosti gozdnega revirja ok. 1500 ha potrebujemo okoli 700 revirnih gozdarjev. Samo za odkazovanje gozdnega drevja za posek potrebujemo 230 strokovnih delavcev in enako število pomožnih delavcev. Vsebinsko pa bi bilo primernejše, če bi bili revirji nekoliko večji in bi revirni gozdar imel tudi pomočnika – gozdarskega tehnika.

Namesto sedanjih temeljnih organizacij združenega dela in kooperantov bodo nujne nove ozemeljske enote (npr. gozdni obrati) oziroma se bomo bržčas bolj ali manj vrnili na ozemeljsko organiziranost pred uveljavitvijo ustavnih dopolnil. To pa pomeni okoli 90 gozdnih obratov s povprečno velikostjo okoli 11.000 ha. Predvideti bi morali dva diplomirana gozdarska inženirja na en gozdni obrat.

Gozdarska podjetja so izrazito deficitarna zlasti v razvojnih službah, ki bi morale povezovati službo za napredek gozdne proizvodnje, gojenje gozdov, razvojni del kadrovske funkcije, izobraževanje in raziskovalno jedro.

Okrepiti bo treba tudi službe za gozdnogospodarsko načrtovanje. Zanje potrebujemo okoli 70 diplomiranih gozdarskih inženirjev in 70 gozdarskih tehnikov ter ustrezno število administrativnih in pomožnih delavcev. Večjo pozornost bo treba posvetiti kakovosti delavcev v gozdnogospodarskem načrtovanju. Prenehati bomo morali s prakso, da pri gozdnogospodarskem načrtovanju delajo predvsem diplomirani inženirji – začetniki, temveč za ta dela zagotoviti najboljše strokovnjake s široko gozdarsko razgledanostjo in tudi s posebnimi znanji iz gozdnogospodarskega načrtovanja. Nekaj strokovnih kadrov (inženirjev in finančnih delavcev) bo treba tudi za kakovostno delovanje območnih in republiškega sklada za ohranitev in razvoj gozdov.

Podiplomsko izobražene gozdarske strokovnjake (magistre in specialiste) bomo potrebovali zlasti pri razvojnem delu in pri kompleksnem vodenju zahtevnejših gozdnih proizvedenih skupaj z vodenjem zahtevnejših ozemeljskih enot, specialiste pa zlasti za vodenje posameznih sektorjev in služb v gozdarskih podjetjih.

Sproščanje znanja in ambicij gozdarskih kadrov pa zahteva tudi primerno moralno in materialno motiviranje. Razmisleka vredna je tudi pobuda, da bi oblikovali enoten sistem napredovanja strokovnih delavcev z ustreznimi strokovnimi nazivi.

Gozdarstvo je bilo doslej preveč zaprto za strokovnjake drugih področij. Pa vendar na nekaterih področjih naše dejavnosti, zlasti pa v nastajajočih novih dejavnostih gozdarji nimamo vedno ustreznega znanja, zato bo treba vključevati tudi druge poklice (npr. na centralnih skladiščih, v marketingu, v računalniških središčih itd.). Pri tem imam v mislih tako občasno sodelovanje kot tudi trajnejše nastavitve. Strokovnjake drugih strok je treba obravnavati kot sodelavce in specialiste v štabni (specialistično svetovalni) funkciji, praviloma pa ne morejo biti nosilci celotne dejavnosti, zlasti ne tistih, ki zahtevajo široko gozdarsko znanje in

sposobnost usklajevanja različnih gozdarskih dejavnosti.

Glede na zamišljeno novo organiziranost gozdarstva v Sloveniji je treba ob splošnih racionalizacijskih razmišljanjih na vseh ravneh videti morebitne presežke delavcev zlasti med:

- administrativno-finančnimi delavci v sedanjih temeljnih organizacijah kooperantov,
- delavci v neposredni proizvodnji v temeljnih organizacijah kooperantov,
- delavci v stranskih dejavnostih,
- delavci v skupnih službah gozdnogospodarskih organizacij, zlasti v računovodstvih.

Presežki delavcev bodo manjši, če bodo gozdarska podjetja dovolj intenzivno vključena tudi v izkoriščanju zasebnih gozdov, pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov in pri iskanju novih proizvodnih možnosti (dejavnosti). Poseben problem bo organizacija stranskih dejavnosti, kjer pa se odpirajo možnosti organiziranja posebnih podjetij (tudi z mešano lastnino) kot npr. organiziranje sedanjih mehansiranih skladišč kot podjetij za odkup, dodelavo in prodajo gozdnih lesnih sortimentov.

4. POVRATNI VPLIVI SPREMENJENIH POGOJEV GOSPODARJENJA NA IZOBRAŽEVANJE

Ena izmed pomembnih predpostavk za hitrejšo uveljavljanje ustvarjalnega dela je tudi ustrezen poudarek vzgojnoizobraževalnim prizadevanjem za razvoj ustvarjalne misli. Že med mladino moramo širiti smisel za opazovanje, načrtno obravnavo, sklepanje, posredovanje spoznanega in končno za raziskovanje kot načrtno, metodično opazovanje danosti. Taka prizadevanja morajo biti sestavni del prizadevanj za preobrazbo vzgoje in izobraževanja.

S tega vidika je treba gledati tudi študijske programe na gozdarskem visokošolskem študiju in jih stalno dograjevati, vnašati nove sodobnejše vsebine, po potrebi pa tudi nove predmete in odpravljati nepotrebne. Žal se v praksi to pogosto omeji na prestižno razpravo o tem, koliko ur je potrebnih za posamezni predmet. To pa malo

prispeva h kakovosti študija. Bolj pomembno se mi zdi v sedanjem času predvsem:

- zmanjšati število ur predavanj in uvesti več seminarskega in praktičnega dela,
- skrajšati obseg izobraževalnega dela ter tako pridobiti čas za vključevanje studentov v raziskovalno delo itd.,
- spremeniti izpitni režim.

Zahteva, da je revirni gozdar inženir, spreminja naravo in vsebino sedanjega višješolskega študija. Gotovo je, da višješolcu ni mogoče dati ustreznega znanja v dvoletnem študiju brez predhodne gozdarske izobrazbe. Zato bi se morali vrniti k našim razmišljanjem ob začetku uvajanja višješolskega študija, da lahko ta študij vpišejo samo gozdarski tehniki. Pretežni del gozdarskih tehnikov bi torej neposredno po srednji šoli ali kasneje nadaljeval z višješolskim študijem, ostali pa bi delali v gozdarskih podjetjih pri drugih delih, npr. kot vodje delovnih skupin, pri manj zahtevnih delih v revirju, pri gozdnogospodarskem načrtovanju, gospodarjenju s splošnokoristnimi vlogami gozdov itd. Vse to pa zahteva temeljito preveritev učnega programa gozdarske srednje šole in preoblikovanje programa višješolskega študija, ki ne bo mogel biti več miniaturna štiri letnega študija, ampak bo usmerjen v uporabna gozdarska znanja.

Več znanja za že zaposlene strokovnjake pa zagotavlja le razvit sistem pošolskega izobraževanja, zlasti podiplomski študij. To poteka na štirih ravneh:

- podiplomski študij – magistrski in specialistični, ki usposabljata za zahtevnejše strokovno delo,
- podiplomski seminarji, na katerih obravnavamo trenutno problematiko posameznih dejavnosti; ti omogočajo hitro prenašanje znanstvenih dosežkov v prakso,
- gozdarski študijski dnevi, ki so namenjeni vsem gozdarskim strokovnjakom in jih obveščajo o dogajanjih v stroki, seznanjajo udeležence z zanimivimi dejavnostmi v operativi in dosežki v svetovnem gozdarstvu,
- individualno izpopolnjevanje; njegova poglobljena oblika je spremljanje in študij literature.

Čeprav imamo torej razmeroma razvejan sistem pošolskega izobraževanja, je še

vedno premalo načrten ter ne vključuje vseh storokovnjakov iz prakse. Nekateri gozdarski inženirji iz prakse tudi po nekaj let niso bili na nobenem seminarju. Zato bi morali del podiplomskih seminarjev organizirati tudi v gozdnogospodarskih organizacijah, sami ali v sodelovanju s fakulteto. Za podiplomski študij pa velja, da je bil doslej premalo učinkovit. Na gozdarskih študijskih dnevih l. 1988 smo o tem sprejeli nekaj konkretnih dogovorov, ki se že uresničujejo in dajejo prve rezultate (WINKLER, ROBIČ 1989). V gozdnogospodarskih organizacijah organizirajo tudi dopolnilno izobraževanje za svoje delavce in gozdne posestnike, najbolj zapostavljena skupina pri dopolnilnem izobraževanju so pravzaprav gozdarski tehniki.

Vse to kaže, da povsod še niso izpolnjeni vsi temeljni pogoji za uspešno pošolsko izobraževanje, tako pri samih kandidatih v gozdarskih podjetjih in tudi na obeh izobraževalnih organizacijah. Motiv in spodbuda za pošolsko izobraževanje sta vendarle še preveč subjektivna in individualna, torej bolj posledica osebnega zanimanja in potrebe gozdarskih podjetij.

Dopolnilno izobraževanje v vseh oblikah, od formalnih do neformalnih bi morali postaviti kot obvezo in uresničevanje te obveze spremljati (izobraževalna izkaznica) in spodbujati. Prav tako bi morali uveljaviti prakso, da vsak strokovnjak ob vsaki spremembi delovnega mesta pride po ustrezen dopolnitveni paket znanj na ustrezno šolo. Med taka specialna znanja, ki bi jih moralo takoj pridobiti nekaj gozdarskih strokovnjakov, sodijo npr.:

- znanje o vrednotenju gozdne škode in določanju odškodnin,
- znanje o marketingu,
- znanje o gospodarjenju in prodaji splošnokoristnih vlog gozdov,
- znanje o komuniciranju z gozdnimi posestniki itd.

5. OBVEZNI POGOJI ZA OPRAVLJANJE NEKATERIH DEL V GOZDARSTVU ?

Gozdarstvo je ena izmed dejavnosti, v kateri so dosežki dobrega dela pogosto opazni šele čez leta, žal pa je tako tudi z mnogimi slabostmi. Dva izhoda sta:

- ustvariti učinkovit sistem strokovnega nadzora opravljenega dela,

- vnaprej postaviti minimalne obvezne pogoje za opravljanje posameznih ključnih del v gozdarstvu.

Sorazmerno slab nadzor opravljenega strokovnega dela je danes gotovo ena izmed najšibkejših točk gozdarstva in gozdne proizvodnje. Ta šepa v neposredni proizvodnji, še bolj pa pri strokovnem delu na višjih ravneh. Gozdarska inšpekcija, čeprav okrepljena in s strokovno mnogo bolj usposobljenimi delavci, vsega nadzora ne bo mogla opraviti. Gozdarska podjetja morajo zgraditi lasten sistem nadzora opravljenega strokovnega dela. Ta ne sme biti administrativen ali formalen, ampak predvsem strokoven. To pa predstavlja, da je vsak strokovnjak na višji ravni tudi bolj strokovno usposobljen.

S tega vidika bi morali znova presoditi celotno problematiko pripravištva v gozdarstvu in sedanja način ugotavljanja usposobljenosti za samostojno strokovno delo (strokovni izpit). Vse več razlogov govori v prid enotnim strokovnim izpitom na republiški ravni in ne več v gozdarskih podjetjih. Spremenjene strokovne naloge in zahteve za njihovo opravljanje pa bodo narekovale tudi dopolnitev l. 1982 sprejete nomenklature poklicev v gozdarstvu.

Veljavni zakon o gozdovih (1985) ima sedaj le določila o obvezni izobrazbi gozdarskih inšpektorjev in nadzornikov ter določila, da sme odkazovati le pooblaščen delavec. S pravilnikom o gozdnem redu pa je to določilo konkretizirano z določbo, da lahko odkazuje le delavec z višjo ali visoko gozdarsko izobrazbo, delavec s srednješolsko izobrazbo pa le s triletnimi delovnimi izkušnjami in pod vodstvom strokovnega delavca z višje- ali visokošolsko izobrazbo. Delovni osnutek novega zakona o gozdovih pa predvideva za načrtovalca visokošolsko strokovno izobrazbo, tri leta delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit, za odkazovalca in gozdnega inšpektorja pa ohranja sedanja določila.

Veljavna in predvidena določila o obveznih pogojih za opravljanje nekaterih strokovnih del v gozdarstvu so nedvomno preohlapna in premalo ambiciozna. Zavzeti bi se morali za zaostroitev pogojev za opravlja-

nje nekaterih strokovnih del, zlasti v dejavnostih posebnega družbenega pomena, kot so odkazovanje gozdnega drevja za posek, gozdnogospodarsko načrtovanje in vodenje glavnih sektorjev v gozdarskih podjetjih. Za vodenje služb za gozdnogospodarsko načrtovanje, gojenje gozdov, gozdno proizvodnjo in razvoj bi morali zahtevati – s primernim predhodnim obdobjem – magistre ali specialiste, za odkazovanje gozdnega drevja za posek pa samo gozdarske inženirje ali diplomirane inženirje. Podiplomsko izobrazbo bi morali postopoma zahtevati tudi za vodenje ozemeljskih enot, ki bodo nastale po ukinitvi temeljnih organizacij združenega dela in kooperantov (gozdni obrati).

7. SKLEP

Nastale razmere v gozdarstvu, zlasti v prehodnem obdobju, nas ne smejo demoralizirati, ampak prav obratno – mobilizirati. To mora biti čas, v katerem bodo prišli do izraza znanje, iniciativa in inovativnost pa tudi pripravljenost nekaj tvegati. Pri vsaki dejavnosti moramo upoštevati, da smo gozdarji zaradi gozda in ne obratno. Hkrati pa imamo veliko odgovornost tudi za socialno varnost nekaj tisoč delavcev v gozdarstvu in njihovih družin. Če bomo ravnali tako, bo tudi manj tarnanja, kdo je odveč, pogovarjali se bomo o tem, kaj storiti, kdo kaj zmore in je pripravljen delati.

Povzetek

Spremenjeni pogoji gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji znova postavljajo v ospredje znanje in usposobljene strokovne kadre. Zaradi nove organiziranosti gozdarstva bo prišlo do presežka delavcev, zlasti med administrativno-finančnimi delavci. Hkrati pa se bo zaradi novih nalog povečala potreba po dodatnih kadrih za opravljanje številnih novih nalog pri gospodarjenju s splošno koristnimi vlogami gozdov.

Povečan obseg gojenja in varstva gozdov ter izkoriščanja gozdov v težjih proizvodnih razmerah bodo zahtevali tudi več kvalificiranih gozdnih delavcev. Del povečanih potreb bomo zadovoljili z večjo udeležbo gozdnih posestnikov pri delu v zasebnih in družbenih gozdovih. Okrepiti bo treba zlasti znanje strokovnih delavcev, ki vodijo gozdne revirje. Zavzemamo se za to, da imajo ti vsaj višješolsko gozdarsko izobrazbo. Na gozdnem

obratu, ki naj bi obsegal površino ok. 11.000 ha, pa bi morali zaposliti dva diplomirana gozdarska inženirja.

Gozdarska podjetja so sedaj izrazito kadrovsko deficitarna zlasti v razvojnih službah in službah za urejanje gozdov. Slabo je tudi, da delajo v službah za urejanje gozdov predvsem začetniki, ki še nimajo dovolj široke gozdarske razgledanosti.

Zavzemamo se za hitrejšo zaposlovanje podiplomsko izobraženih gozdarskih strokovnjakov – magistrov in specialistov – tudi v gozdarskih podjetjih, predvsem pri razvojnem delu in pri kompleksnem vodenju zahtevnejših proizvodnih, vodenju posameznih služb v gozdarskih podjetjih in tudi pri vodenju zahtevnejših gozdnih obratov.

Vse to zahteva tudi temeljito prenovitveno izobraževalnih programov, zlasti višješolskega študija gozdarstva, ki mora študentom dati zlasti uporabna gozdarska znanja. Na višješolski študij gozdarstva naj bi se vpisovali samo kandidati s srednjo gozdarsko izobrazbo. Za že zaposlene strokovnjake pa so pomembne tudi vse oblike pošolskega izpopolnjevanja, ki jih slovensko gozdarstvo v zadnjem desetletju zelo uspešno razvija.

Zavzemamo se tudi za to, da bi z zakonom o gozdovih predpisali za opravljanje nekaterih gozdarskih del obvezne izobrazbene pogoje, zlasti za odkazovanje gozdnega drevja za posek, za urejanje gozdov in vodenje ključnih služb v gozdarskih podjetjih.

PROFESSIONALS IN THE CHANGED CONDITIONS OF FOREST MANAGING

Summary

The changed forest managing conditions in Slovenia emphasize the importance of the know-how and well trained professionals. Due to a changed organization within forestry, there will be a surplus of workers, especially among managing-financial employees. At the same time, a demand for additional workers for performing several new tasks in the managing of forest functions of general interest will emerge.

Greater scope in the field of silviculture, forest protection and the utilization in hard production conditions will demand more qualified forest workers. A part of greater demands will be covered by a greater involving of forest owners into the work in private and state forests. Especially those experts who are in charge of forest districts will have to improve their knowledge. They should have finished at least a two-year study at the Faculty of forestry. A forest enterprise of about 11 000 ha is planned to employ two foresters with a B. Sc. degree. There is a lack of professionals in forest enterprises which especially holds true of research departments and departments for forest management planning. It is also of negative consequences that a lot of beginners with scarce forestry experience are employed in forest seed-departments.

Professionals who have finished their post-graduate studies should be employed in forest enterprises which especially holds true of the research work and complex managing of difficult production types, the leading positions of individual departments in forest enterprises.

All these speaks in favour of the reformation of educational studying programs which should offer the students applicable know-how. Only those candidates should apply for forestry studies who have finished a forestry high school. Post-graduate studies, which have been well organized in Slovenia in the last decade, are considered to be very important for the already employed professionals.

Another suggestion is to promote a law on forests which would define obligatory educational conditions for those employed in the field of tree marking, in forest management planning and in leading positions of forest enterprises.

VIRI

1. Gozdarski študijski dnevi 1975, GozdV 33, 1975, 4.

2. Izobraževanje odraslih kot strateški dejavnik pospeševanja našega družbenega in tehnološkega razvoja, Zbornik referatov 73. posvetovanje ZDIT gozdarstva in lesarstva Slovenije, Ljubljana 1988.

3. Kavčič, S. in sod., Optimalna poslovna in

samoupravna organiziranost gozdarstva, Ljubljana 1985.

4. Kavčič, S. in sod., Merjenje gospodarske zmogljivosti gozdnogospodarskih območij, Ljubljana 1989.

5. Podiplomski študij – potreba in zahteva sodobnega časa, Gozdarski študijski dnevi, Martuljek 1988.

6. Statistični letopis SR Slovenije 1981, Ljubljana 1981.

7. Statistični letopis SR Slovenije 1986, Ljubljana 1986.

8. Strokovni kadri in izobraževanje v gozdarstvu, Zbornik posvetovanja ZIT gozdarstva in lesarstva Slovenije, Otočec 1977.

9. Urleb, F., Analiza stanja in potrebe po strokovnih kadrih v gozdarstvu, Splošno združenje gozdarstva Slovenije, Ljubljana 1982.

10. Urleb, F., Analiza stanja, gibanje in potrebe po strokovnih kadrih v gozdarstvu Slovenije, Splošno združenje gozdarstva Slovenije, Ljubljana 1979.

11. Winkler, I., Izpopolnjevanje gozdarskega visokošolskega študija, GozdV 29, 1971, 4.

12. Winkler, I., Robič, D., Podiplomski študij – potreba in zahteva sodobnega časa (zaključki gozdarskih študijskih dni), GozdV 47, 1989, 4.

13. Winkler, I., Gozdovi in gozdarstvo v spremenjenih pogojih gospodarjenja, Zbornik referatov posvetovanja ZDIT gozdarstva in lesarstva Slovenije »Gozdovi, gozdarstvo in lesarstvo v spremenjenih pogojih gospodarjenja«, Ljubljana 1989.

Da nam voli ne odpeljejo še gozda! (aktualni komentar – V. Ž.)

